

DOCTRINĂ

Aporturile monetare și nemonetare la formarea capitalului social al societății comerciale

Nicolae Roșca,
doctor în drept,
conferențiar universitar, USM

The social contribution is a patrimonial contribution of the the founder to the social capital formation, and the capital is the original heritage which helps the company to start it's way. There are legal settlements about the assets, their valuation, terms of transmission, the rights submitted, the consequences of delay. Considering the general terminology of the legal settlements, the author makes analysis, gives interpretations, makes suggestions for the exactly understanding of the legal texts and their proper application.

Sediul materiei

Societatea comercială în calitate de persoană juridică de drept privat se poate manifesta în circuitul civil ca veritabil subiect de drept doar dacă are în patrimoniu suficiente mijloace financiare și bunuri pentru a-și realiza scopul firesc: a desfășura activitate de întreprinzător și a obține beneficii. Societatea comercială este înzestrată cu mijloace financiare și bunuri de către fondatorii săi, care, în totalitate, reprezintă patrimoniul originar cu care societatea pornește la drum¹.

Principalele acte legislative care conțin dispoziții exprese referitor la aportul în capitalul social al societăților comerciale sunt Codul civil, Legea nr.135/2007 cu privire la societățile cu răspundere limitată, Legea nr.1134/1997 cu privire la societățile pe acțiuni.

Disponând de dreptul de a constitui societăți comerciale, persoanele fizice și juridice participante la fondare au obligația de a transmite acestora valorile patrimoniale necesare realizării scopului. Totalitatea de valori patrimoniale pe care fondatorii se angajează prin actul de constituire să le transmită societății cu titlu de aport se desemnează prin sintagma juridică de capital social. Codul civil stabilește că „fiecare fondator al societății comerciale trebuie să contribuie, în măsura stabilită de actul de constituire, la formarea ca-

pitalului social” (art.107), transmitând cel puțin 40% din aportul subscris până la data înregistrării de stat (art.114) a societății, iar restul în cel mult 6 luni de la această dată (art.112).

Noțiunea de aport. Termenul *aport* desemnează contribuția patrimonială a fondatorului la formarea capitalului social. În consens cu aceasta și noțiunea de capital social se definește ca o expresie valorică a tuturor aporturilor monetare (în numerar) și nemonetare (în natură) cu care fondatorii societății comerciale contribuie la constituirea și majorarea patrimoniului ei. Prin aport² se înțelege suma de bani sau bunul pe care asociatul se obligă să-l transmită societății care se constituie. Un asociat se poate obliga să aducă în societate mai multe aporturi. De exemplu, aport în numerar și aporturi care au ca obiect bunuri corporale sau incorporale.

Capitalul social, format din aporturile asociaților, arată nivelul minim al activelor proprii pe care societatea trebuie să le dețină. Bani, valoarea bunurilor transmise cu titlu de aport și chiar creanțele față de asociații care nu au vărsat deplin aportul, formează activul net și se indică în bilanțul societății la activ. Pe de altă parte, capitalul social ca sumă valorică a aporturilor se indică la pasiv, arătând sursa de unde vin aporturile, calificându-se datorie a societății față de fondatorii (asociații) săi, datorie care poate fi onorată după satisfacerea cerințelor creditorilor și doar în caz de reducere a capitalului sau lichidare a societății.

Societățile comerciale, prin dispoziția art.112 alin.(1) C.civ. sunt obligate să mențină activele nete la nivelul capitalului social toată perioada existenței sale³. Pentru a asigura un control public asupra respectării de către societate a acestei cerințe, legiuitorul obligă ca mărimea capitalului social să fie înscrisă în actul de constituire⁴, iar nerespectarea acestei dispoziții duce la nulitatea societății comerciale (art.110 alin.(2) lit. c) C.civ.). Mărimea capitalului social va fi obligatoriu înscrisă și în registrul de stat al persoanelor juridice⁵. Luând în considerație angajamentul Republicii Moldova de a-și armoniza legislația cu cea a Uniunii Europene, legislația națională trebuie suplimentată cu prevederile Directivei nr.2009/101/CEE din 16 septembrie 2009⁶ potrivit cărora societatea comercială

este obligată să indice pe fiecare document emis pe suport de hârtie sau în oricare altă formă capitalul social subscris și vărsat. Scopul principal al acestei prevederi este asigurarea potențialilor parteneri de afaceri cu informația necesară privind patrimoniul social și eventualele riscuri pe care ei și le asumă contractând cu societatea comercială.

Nu este însă suficient ca în actul de constituire să se înscrie numai cifra globală a capitalului social; mai este necesar să se precizeze și alte elemente de natură să-l configureze cât mai exact. Astfel, actul de constituire a societății în nume colectiv, pe lângă cuantumul capitalului social, va indica și *conținutul capitalului social și modul depunerii aporturilor*, precum și *mărimea participațiilor fiecărui asociat* (art.122 C.civ.). Actul de constituire al societății în comandită trebuie să indice expres *conținutul capitalului social și modul depunerii aporturilor*, precum și *mărimea și modalitatea de modificare a participațiilor fiecărui comanditar în capitalul social* (art.137 C.civ.). Actul de constituire a societății cu răspundere limitată trebuie să indice, pe lângă cuantumul capitalului social și valoarea nominală a părților sociale a fiecărui asociat (art.146 C.civ.), mărimea aporturilor asociaților, modul și termenul de vărsare, valoarea bunurilor constituite ca aport în natură și modul de evaluare în cazul în care au fost făcute asemenea aporturi (art.13 din Legea nr.135/2007 cu privire la societățile cu răspundere limitată). Și actul de constituire a societății pe acțiuni trebuie să indice mărimea aportului fiecărui fondator și numărul de acțiuni atribuit acestuia (art.157 C.civ.), precum și *felurile de aporturi la capitalul social*” (art.41 din Legea nr.1134/1997 cu privire la societățile pe acțiuni).

O condiție esențială pentru constituirea legală a societății este stabilirea corelației dintre mărimea aporturilor, mărimea participațiilor și cuantumul capitalului social. Suma totală a aporturilor nu poate fi mai mică decât cuantumul capitalului social, participațiunea nu poate fi mai mare decât valoarea aportul, iar capitalul social trebuie să fie egal cu valoarea nominală sumară a tuturor participațiilor (părților sociale, acționiilor⁷, cote părți).

Pentru unele societăți comerciale, legiuitorul a stabilit un capital social minim. În acest caz, valoarea tuturor aporturilor fondatorilor nu poate fi mai mică decât capitalul social indicat în actul de constituire, și, cu atât mai mult, nu poate fi mai mic decât cel indicat în lege. Astfel, societățile cu răspundere limitată se constituie cu un capital de cel puțin 5400 lei (art.21 din Legea nr.135/2007), iar societățile pe acțiuni – cu cel puțin 20 000 de lei (art.40 alin.(2) Legea nr.1134/1997).

În legi speciale se stabilesc proporții sporite ale minimumului de capital social. De exemplu, băncile comer-

cială se pot constitui doar dacă au depus în capitalul băncii cel puțin 100 milioane de lei⁸, casele de schimb valutar – cel puțin 500 000 lei⁹, companii de asigurare – cel puțin 15 milioane de lei¹⁰, fonduri de investiții – cel puțin 1 milion lei¹¹, bursele de mărfuri¹² – cel puțin 1 milion lei, burse de valori¹³ – cel puțin 500 mii lei, societății comerciale ce importă produse petroliere – cel puțin 8 milioane lei¹⁴; societăți comerciale ce practică jocurile cu noroc¹⁵ după cum urmează: – 600000 lei pentru cazinouri; 250000 lei pentru loteriile naționale; 200000 lei pentru pariuri, sălile cu automate de joc; 150000 lei pentru loteriile regionale; 50000 lei pentru jocurile de abilitate; 25000 lei pentru automatele de joc; lombardurile¹⁶ – cel puțin 25000 dolari S.U.A. pentru localitățile municipale și 15 mii dolari S.U.A. pentru localitățile rurale, conform cursului Băncii Naționale a Moldovei la data fondării lombardului; participanții profesioniști la piața valorilor mobiliare după cum urmează: companiile de brokeri – cel puțin 400 000 lei; companiile de dealer – cel puțin 800000 lei, registratorii independenți și depozitarii centrali – cel puțin 700 000 lei¹⁷ etc.

Scopul principal urmărit de legiuitor la stabilirea capitalului social este protecția intereselor potențialilor contractanți, precum și a celor care vor intra în raporturi juridice patrimoniale cu societatea. Mărimea capitalului social indică la mărimea riscului fondatorilor. Cu cât este mai mare riscul fondatorilor, cu atât este mai mare încrederea potențialilor parteneri de afaceri în corectitudinea gestiunii societății și siguranța în onorarea obligațiilor asumate de către aceasta.

Obligația de vărsare a aporturilor

O etapă indispensabilă constituirii societății comerciale este formarea capitalului ei social. Formarea capitalului social este operațiunea financiară, contabilă și juridică, constând, pe de o parte, în stabilirea cifrei care va figura, cu titlu de capital social, în actul constitutiv al unei societăți comerciale determinate și, ulterior, în pasivul bilanțului contabil, iar pe de altă parte, în efectuarea de către asociați a aporturilor în numerar și în natură, de valoare egală cu acea cifră¹⁸.

Potrivit art.112 alin.(2) C.civ., *capitalul social ... se formează prin aporturile fondatorilor exprimate în lei*. Dispoziția precitată stabilește că aportul nemonetar cât și cel făcut în monedă străină trebuie exprimat în lei moldovenești pentru a asigura legalitatea și corectitudinea ținerii evidenței contabile¹⁹, stabilirii proporției participării fiecărui fondator la capitalul social și calculării dividendelor. Actele legislative stabilesc cerințe privind capitalul social minim, proporția minimă a aporturilor inițiale și termenul limită de vărsare a acestora și, desigur, consecințele ce survin dacă

aceste dispoziții nu sunt respectate. În rest, mărimea capitalului social a unei anumite societăți, mărimea aportului fiecărui asociat al ei, termenul maxim de vărsare a aporturilor altul decât cel indicat în lege, se stabilește de actul de constituire al societății.

Forma aportului

În calitate de aport la capitalul social al societății comerciale pot fi aduse orice bunuri aflate în circuitul civil, bunuri care pot fi valorificate economic²⁰. Această concluzie rezultă din dispoziții exprese ale actelor legislative. Astfel, „*în calitate de aport la patrimoniul societății comerciale pot servi mijloace bănești, valori mobiliare, alte bunuri*”²¹ sau *drepturi patrimoniale*” (art.106 alin.(4) C.civ.), „*aportul la capitalul social este considerat a fi în bani, dacă actul de constituire nu prevede altfel*” (art.113 alin.(1) C.civ. și art.22 Legea nr.135/2007), „*aportul în natură la capitalul social ... are ca obiect orice bunuri aflate în circuitul civil*” (art.114 alin.(1) C.civ. și art.23 alin.(1) Legea nr.135/2007); „*aportul la capitalul social pot fi mijloace bănești, valorile mobiliare, alte bunuri, inclusiv drepturi patrimoniale, obligațiile (datoriile) societății față de creditorii*” (art.41 alin.(1) Legea nr.1134/1997). Aceste dispoziții permit clasificarea aporturilor la capitalul social în aporturi în numerar, numite și monetare (în bani) și aporturi nemonetare (în natură și în industrie).

a) Aportul monetar (în numerar). Potrivit art.113 alin.(1) C.civ., aportul la capitalul social se consideră în bani dacă actul de constituire nu prevede altfel. Această dispoziție înlătură orice dubii ale actului de constituire, stabilind că, dacă din conținut nu rezultă cert o anumită formă a aportului, asociatul va datora aport în numerar. Aporturile în numerar ale persoanelor fizice și juridice din Republica Moldova se fac numai în monedă națională. Această concluzie derivă din *Legea nr.1232/1992 cu privire la bani*, potrivit căreia moneda națională, leul, este unicul instrument de plată pe teritoriul Republicii Moldova. Același lucru rezultă din dispozițiile art.4 alin.(4) din Legea cu privire la investiții în activitatea de întreprinzător nr.81/2004: „*investitorii autohtoni fac investiții sub formă de mijloace bănești numai în monedă națională a Republicii Moldova*” și art.583 C.civ. „*obligația pecuniară se exprimă în monedă națională*” (alin.(1)) și „*dacă obligația pecuniară exprimată în valută străină trebuie executată pe teritoriul țării, executarea poate fi făcută în monedă națională, cu excepția cazului când executarea în monedă străină a fost stipulată expres*”.

Persoanele fizice și juridice străine, cetățenii Republicii Moldova și apatrizii cu domiciliul în statele străine pot face aport în numerar în monedă străină. Apor-

tul vărsat în monedă străină trebuie să aibă expresie și în lei moldovenești pentru a calcula corect fracțiunea din capitalul social ce-i revine fondatorului străin. Convertirea în lei a aportului în monedă străină se face la cursul Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării obligației (art.583 alin.(2) C.civ.). În cazul în care rata de schimb după semnarea actului de constituire se modifică, riscul acestei modificări îl suportă asociatul, inclusiv în cazul întârzierii vărsării aportului.

Aportul monetar va fi vărsat prin depunerea numerarului pe contul provizoriu deschis special pentru constituirea societății sau pe calea transferului bancar, fără a exista o diferență între acestea. În literatura juridică s-a susținut ideea ca în calitate de aport monetar să fie admise și cecurile ca o „*monedă scripturală*”²².

Cu privire la proporția raportului dintre aportul monetar și nemonetar, urmează a se reține că art.113 alin.(3) C.civ. obligă că „la data înregistrării societății comerciale, fiecare asociat trebuie să verse în numerar cel puțin 40% din aportul subscris dacă legea sau actul de constituire nu prevede o proporție mai mare”. Din această dispoziție rezultă două concluzii: a) în contul provizoriu al societății comerciale în constituire trebuie să fie vărsate în numerar cel puțin 40% din capitalul social subscris; b) fiecare asociat trebuie să transmită cel puțin 40% în numerar din mărimea aportului subscris de el. Legea sau actul constitutiv poate stabili o proporție mai mare, în două variante: a) aportul în numerar să fie mai mare de 40%; b) aportul, indiferent de formă, să fie mai mare de 40%, adică de cel puțin 40% în numerar, iar ceea ce depășește să fie în natură. Dar, trebuie de ținut cont că aportul în natură nu poate fi transmis decât după înregistrarea societății și dobândirea de către aceasta a calității de subiect de drept.

Excepție de la regula menționată sunt dispozițiile art.158 C.civ. și art.34 din Legea nr.1134/1997, potrivit cărora fondatorii societății pe acțiuni sunt obligați să plătească acțiunile subscrise până la înregistrarea societății, dacă aportul este în numerar sau în termen de 30 de zile de la înregistrarea de stat dacă aportul este în natură. Legea instituțiilor financiare nr.550/1995²³ stabilește, la art.14, că acțiunile instituției financiare se plătesc integral cu mijloace bănești. Legea nr.62/2008 privind reglementarea valutară la art.44 prevede în mod similar că suma minimă a aporturilor bănești în capitalul social al casei de schimb valutar care vor constitui mijloacele bănești circulante destinate efectuării operațiunilor de schimb valutar în numerar cu persoane fizice, se stabilește la valoarea de 500 000 lei. Cerințe speciale față de societățile comercia-

le cu privire la aportul în numerar găsim și în Legea 1204/1997 cu privire la fondurile de investiții²⁴, Legea nr. 407/2006 cu privire la asigurări²⁵ etc.

b) Aportul nemonetar. Aportul nemonetar poate fi făcut în natură, adică în industrie (muncă și servicii) sau în bunuri.

Aportul în muncă și servicii numit în literatura juridică și *aport în industrie*, constă în faptul că asociatul promite să efectueze în societate o activitate personală (o muncă, sau un serviciu), având în vedere competența și calificarea sa²⁶.

Art.113 alin.(2) C.civ. stabilește o regulă certă: prestațiile în muncă și serviciile depuse la înființarea societății comerciale și pe parcursul existenței ei nu pot constitui aport la formarea sau majorarea capitalului social. Aceași regulă se desprinde și din art.41 alin.(11) din Legea nr.1134/1997, potrivit căreia nu pot fi aporturi la capitalul social evaluarea în bani a activității fondatorilor pentru înființarea societății, precum și a activității de muncă a acționarilor care lucrează în societate.

În același sens este formulată și dispoziția art.114 alin.(4) C.civ., potrivit căreia *asociații în societatea în nume colectiv și asociații comanditați se pot obliga la prestații și la servicii cu titlu de aport social, care însă nu constituie aport la formarea și la majorarea capitalului social*. Din art.114 alin.(4) C.civ. rezultă că legiuitorul distinge „aportul social” de „aportul la capitalul social”. În acest sens, asociatul societății de persoane poate munci și aduce plusvaloare societății prin efortul său personal, acesta însă nu majorează fracțiunea din capitalul social ce revine acestui asociat. Munca efectuată pentru societate sau serviciul prestat în interesul acesteia de către asociatul societății în nume colectiv sau de către comanditat poate fi luată în considerație doar la împărțirea beneficiului, acordându-i acestuia o proporție mai mare decât fracțiunea deținută în capitalul social.

Aportul în natură se consideră aportul în bunuri, adică în lucruri (obiecte corporale – mobile și imobile) și/sau drepturi patrimoniale, numite și bunuri corporale. În această din urmă categorie se includ și drepturile de proprietate intelectuală. Obiect al aportului în natură la capitalul social pot fi bunuri aflate în circuitul civil (art.114 C.civ.) și, respectiv, nu pot fi aportate bunurile care nu sunt în circuitul civil, precum și altele expres prevăzute de lege²⁷.

Bunurile care se transmit ca aport trebuie să fie utile, adică să fie posibilă folosința în procesul de activitate a societății. Numai bunurile care se folosesc în activitatea de întreprinzător a societății, fac eficientă activitatea acesteia, aducându-i plusvaloare și beneficii. De exemplu, nu este util pentru activitatea unei societăți

de transport o operă de pictură clasică sau un lingou de aur, bunuri care, deși ar putea să valoreze foarte mult, însă ele nu pot fi utilizate în activitatea de întreprinzător de transport de mărfuri și persoane, iar prin utilizarea acestora nu se obține profit.

Bunurile care se transmit în capitalul social trebuie să fie descrise și identificate cu maximă precizie²⁸ în actul de constituire, pentru ca ulterior, după înregistrarea societății, să poată fi recepționată de către administratorul societății care se constituie.

Aport în obiecte corporale. Bunurile aportate în capitalul social pot fi corporale, sub formă de imobile (terenuri, construcții), mijloace de transport, tehnică de calcul, utilaje și mijloace de producție cu diversă destinație.

Aportul în natură constă în transferarea de către fondator a drepturilor exclusive sau relative asupra bunurilor. Bunurile se consideră transmise cu titlu de proprietate dacă actul de constituire nu prevede altfel (art.114 alin.(2) C.civil). Această dispoziție prezumă transmiterea proprietății pentru cazul în care din actul constitutiv nu rezultă cert dreptul cu care a fost transmis bunul. În sensul acestei dispoziții, prin titlu de proprietate se înțelege nu numai dreptul de proprietate asupra bunurilor corporale, dar și dreptul de proprietate intelectuală asupra bunurilor corporale.

Dacă a fost transmis cu drept de proprietate, bunul iese din patrimoniul fondatorului și intră în cel al societății. Vărsarea aportului nemonetar în capitalul social înseamnă transmiterea acestuia către administratorul societății și punerea lui la dispoziția acestuia pentru ca societatea să-și realizeze dreptul de posesie, folosință și dispoziție, sau să tragă într-un alt fel foloasele și utilitățile pe care urmează să le producă bunul aportat. Pentru aportul vărsat la formarea capitalului societății, fondatorul răspunde „conform regulilor privind răspunderea vânzătorului”²⁹, adică ca și vânzătorul oferă garanții pentru vicii și evicțiune.

Bunul pe care fondatorii înțeleg să-l transmită în proprietatea societății care se formează trebuie să aparțină acestor fondatori și să facă parte din patrimoniul lor. O întreprindere de stat nu poate transmite bunurile sale în capitalul social al unei societăți comerciale, ori această persoană juridică nu este proprietară, este doar gestionară a bunurilor statului³⁰. Dacă bunurile străine vor fi transmise în capitalul social, societatea comercială nu poate lua ființă în mod legal; or, întreprinderea de stat nu poate, fără autorizația fondatorului său să dea în arendă ori în gaj bunurile sale, să participe cu aceste bunuri la activitatea structurilor nestatale și să investească mijloace în alte state, iar organul înregistrării de stat în baza art.7 alin.2 și alin.3 din Legea nr.220/2007 va solicita autorizația fondato-

rului. Bunul aflat în proprietate comună pe cote părți poate fi transmis în capital social doar cu acordul tuturor proprietarilor (art.351 C.civ.) și cu condiția că fiecare din ei li se va acorda câte o participațiune sau mai multe din capitalul social al societății sau li se va acorda în coproprietate o singură participațiune.

Până la transmiterea bunului către societate, riscul va fi suportat de către asociat, or, după cum este prevăzut în art.759 C.civ., riscul pieririi sau deteriorării fortuite a bunului este transferat cumpărătorului în momentul în care vânzătorul și-a executat obligația de predare. După înregistrarea societății și transmiterea legală a aportului în natură, societatea va suporta riscul pieririi lui fortuite ca un veritabil proprietar. Acest bun nu poate fi urmărit de creditorii asociatului. Ultimul, la dizolvarea societății, nu poate avea dreptul să i se restituie bunul, decât valoarea lui³¹.

Bunurile pot fi aportate în capitalul social și cu drept de folosință. Aportul în folosință constă în punerea la dispoziția societății a unui bun, pe termen determinat, fără transmiterea dreptului de proprietate³². În acest caz, valoarea acestor bunuri nu intră în capitalul social, ultimul cuprinzând numai valoarea dreptului de folosință. Ca unitate de referință la evaluarea dreptului de folosință a unui bun poate servi quantumul chiriei (arendei) pe care ar plăti-o în prealabil societatea pentru utilizarea bunului transmis. Acest quantum prezumabil reprezintă valoarea dreptului de folosință care se include în activul societății și care reprezintă contribuția (aportul) proprietarului-fondator³³ la capitalul social. În limita valorii acestui aport, fondatorului i se atribuie o parte socială sau un număr de acțiuni, care reprezintă contraechivalentul dreptului de folosință. Bunurile se transmit în folosință pentru un anumit termen și nu se vor restitui decât la scadența acestuia. În raporturile dintre aportatorul dreptului de folosință și societate se aplică, în mod corespunzător, regulile chiriei (arendei). Aportatorul răspunde față de societate ca și locatorul față de locatar. În cazul pieririi fortuite a bunului dat în folosință, prejudiciul este suportat de fondatorul proprietar, care rămâne obligat în fața societății cu valoarea dreptului de folosință nevalorificat³⁴.

Aportul în imobile. Pentru a determina dacă fondatorul societății comerciale care intenționează să transmită un imobil cu titlu de aport este proprietarul acestuia, sau are un alt drept de dispoziție asupra acestuia, trebuie să fie consultat Registrul de imobile³⁵. Transmiterea imobilului se face în baza titlului deținut, confirmat prin extrasul din registrul de imobile.

Imobilul aportat trebuie să fie identificat în actul de constituire al societății, prin indicarea adresei (localitatea, strada, numărul edificiului și desigur a numărul

cadastral), iar după caz, se va anexa planul geometric, planul cadastral, raportul de evaluare a bunului imobil etc. Dacă fondatorul intenționează să transmită doar o parte din imobil, aceasta trebuie să fie determinată, indicându-se cota din dreptul asupra bunului ce va fi transmisă, sau se va cere că fondatorul să formeze un nou bun imobil³⁶. Dacă fondatorul va transmite încăperi separate, acestea, de asemenea, urmează a fi identificate în așa fel, încât să se poată cert determina clădirea, etajul unde acestea se află, precum și alte elemente care ar permite o identificare clară.

În cazul în care bunul aportat se află în proprietate comună în devălmășie, transmiterea poate fi făcută doar cu acordul comun al soților coproprietari și cu condiția că fiecare din ei va avea calitatea de fondator. Această concluzie își are temeiul în coroborarea dispozițiilor art.150 și art.369 alin.(2) C.civ.

Imobilele identificate în actul de constituire se preiau de către societate doar după dobândirea calității de subiect de drept și înregistrarea ei în Registrul persoanelor juridice. La transmitere, administratorul societății va inspecta imobilul în sensul corespunderii lui stării și calității indicate în actul de constituire și îl va lua sub puterea societății, semnând cu fondatorul care îl predă un act de predare – primire. Concomitent, administratorul va înregistra în Registrul de imobile dreptul transmis, finalizând prin aceasta obligația de vărsare a aportului. Dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile aportate i-a naștere pentru societate de la data înscrierii denumirii societății în Registrul de imobile în calitate de titular al acestui drept (C.civ, art.290, 321, 499). Actul juridic în temeiul căreia societatea devine proprietară este actul ei de constituire înregistrat mai întâi în Registrul persoanelor juridice și apoi în Registrul de imobile. Înregistrarea transferului dreptului de proprietate asupra imobilelor se face în baza actului de constituire și în baza altui act adițional³⁷ prin care se face transmiterea efectivă precum și în baza *Legii cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998*³⁸.

Mijloacele de transport. Mijloacele de transport care urmează a fi transmise în capitalul social trebuie să fie identificate și, desigur, să aparțină fondatorului. Le-am evidențiat separat pentru a explica că aceste bunuri sunt supuse înregistrării, și că lor li se aplică regulile similare imobilelor. Mijloacele de transport se înregistrează în Registrul Transporturilor. Registrul transporturilor³⁹ este un sistem informațional automatizat unic, care cuprinde informația tehnică, economică și juridică despre mijloacele de transport auto și moto, tractoarele, mașinile și mecanismele specializate pentru construirea drumurilor, pentru ameliorări, mașini agricole și mecanisme, remorci pentru ele, navele flo-

tei de capacitate mică, agregatele staționare și mobile având motoare cu ardere internă și unele agregate numerotate, precum și despre posesorii acestora. Pentru corectitudinea transmiterii în capitalul social a unor astfel de bunuri, evitarea unor litigii dintre asociați, trebuie consultat registrul transporturilor și ulterior de efectuat înregistrările convenite în el, similar imobilelor.

Utilaje, unități de tehnică și alte bunuri corporale. Orice alte utilaje, tehnică sau bunuri corporale pot fi transmise în capitalul social dacă fondatorii consideră că ele vor fi de folos în viitoarea activitate de întreținător. Spre deosebire de imobile și mijloace de transport, a căror transmitere trebuie să se facă prin înmatricularea obiectelor și drepturilor societății în registrele publice, celelalte bunuri corporale se transmit doar prin act de predare-primire semnat de către fondatorul care transmite obiectul aportat și persoana responsabilă a societății comerciale care îl primește.

Este răspândită practica transmiterii în capitalul social a tehnicii și utilajelor de către persoane străine, calificate ca investitori străini. Legiuitorul a stabilit facilități pentru investitorii străini, eliberându-i de plata taxei vamale⁴⁰ și a taxei pe valoare adăugată⁴¹, dacă importă bunuri care urmează a fi transmise în capitalul social. Eliberarea investitorilor de plata taxelor indicate se face în baza Regulamentului cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale stabilite în art.103 alin.(1) pct.23) al Codului fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 și art.28 lit.q) al Legii cu privire la tariful vamal, nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.102/2007.

Drepturile patrimoniale. În capitalul social al societății comerciale pot fi transmise, alături de bunurile corporale, și drepturile patrimoniale (art.106 alin.(4) C.civ.). În calitate de drepturi patrimoniale pot fi calificate dreptul de creanță, valorile mobiliare emise de societatea pe acțiuni, părțile sociale în capitalul societăților cu răspundere limitată, drepturile de folosință a bunurilor materiale cum ar fi dreptul de uzufruct, dreptul de superficie, drepturile de proprietate intelectuală (dreptul asupra mărcii, asupra desenelor și modelelor industriale, asupra invențiilor) și alte drepturi patrimoniale transmisibile.

Creanțe. Din generalitatea termenelor de „bun” și „drepturi patrimoniale” folosite în textele legale se trage concluzia, că în calitate de aport la capitalul social pot fi transmise și **creanțele**. Din art.114 alin.(7), coroborat cu alin.(3) din C.civ., rezultă că aportul în creanțe se admite numai în societățile de persoane (societățile în nume colectiv și în comandită) și se consideră vărsat doar după ce societatea a obținut plata sumei de bani care face obiectul creanței. Ceea

ce înseamnă că, până la obținerea aportului în bani, asociatul rămâne dator și răspunde personal de vărsarea aportului. Dacă suma de bani obiect al creanței nu va fi transmisă, ea va putea fi încasată de la asociatul cedent și nu de la terțul cesionar; or, asociatul va fi calificat ca fiind în întârziere și chiar va putea fi exclus din societate. Permitearea aportului în creanțe în societățile de persoane se datorează încrederii pe care o au asociații unul față de altul și răspunderii nelimitate a acestora pentru obligațiile sociale.

După cum s-a menționat, art.114 alin.(3) C.civ. prevede că creanțele nu pot fi obiect al aportului nici la formarea și nici la majorarea capitalului social al societăților pe capitaluri, avându-se în vedere societățile pe acțiuni și cu răspundere limitată. Admiterea unor astfel de operațiuni ar duce la formarea unor societăți cu capital fictiv ori a unor societăți care de la fondare ar fi implicate în litigii. Debitorul obligației cedate este îndreptățit să opună cesionarului toate excepțiile pe care le-a putut opune cedentului până la comunicarea cesiunii, excepții de care societatea nou constituită ar putea să nu știe. În legătură cu o astfel de cesiune ar putea apărea litigii între societate pe de o parte și cedentul și cesionarul creanței, pe de altă parte, și, prin aceasta, s-ar afecta principiul realității capitalului social. În concluzie, reținem că din acest motiv legiuitorul a interzis fondatorului de a transmite creanța, acesta păstrând posibilitatea să încaseze el însuși suma de bani de la debitor și apoi să o verse în capitalul social. Din aceleași motive, în literatura juridică s-a afirmat că nu pot fi obiect al aportului tratele sau biletele la ordin. Autorul acestei poziții⁴² afirmă că aportatorul (beneficiar al efectelor tratei sau biletului la ordin) va avea opțiunea fie de a andosa ordinul pentru societatea în cauză devenind astfel garantul cambial al plății beneficiului acesteia, fie să încaseze el însuși sumele la lichidare pe care apoi să le aporțeze pur și simplu în numerar.

Valorile mobiliare și părțile sociale. Reieșind din dispozițiile Legii nr.1134/1997, dar și a Legii nr.199/1998 cu privire la piața valorilor mobiliare, sunt considerate valori mobiliare acțiunile și obligațiunile emise de către societățile pe acțiuni. Având calitatea de bunuri aflate în circuitul civil, valorile mobiliare pot fi obiectul oricăror acte juridice civile posibile, inclusiv și pot fi transmise în capitalul social. Posibilitatea transmiterii valorilor mobiliare și a părților sociale în capitalul social rezultă din art.106 alin.(4) C.civ. „dar și din dispoziția specială a art.26-1 din Legea nr.199/1998, potrivit căreia transferul direct de proprietate asupra valorilor mobiliare la deținătorul de registru se admite în caz de ... depunere a valorilor mobiliare ca aport la capitalul social al unei societăți comerciale. Depunerea valorilor mobiliare în capitalul social se finalizează

prin înregistrarea în registrul deținătorilor de valori mobiliare ținut de societatea emitentă sau de către registratorul independent. În registrul acționarilor sau obligaționarilor se înscrie denumirea societății în capitalul social al căreia au fost transmise valorile mobiliare și de la această dată ea dobândește calitatea de acționar în locul fondatorului care le-a aportat.

Reieșind din dispozițiile art.149-153 C.civ. și art.24-30 din Legea nr.135/2007 cu privire la societățile cu răspundere limitată, partea socială poate fi transmisă de la o persoană la alta cu transferarea implicită a drepturilor încorporate în ea. Vărsarea aportului în capitalul social care are ca obiect o parte socială se consideră efectuată doar dacă sau făcut înregistrările cuvenite în Registrul de stat al persoanelor juridice în care este înmatriculată societatea a cărei parte socială a fost cesionată.

Drepturile de proprietate intelectuală: obiect al aportului la capitalul social. În calitate de obiect al aportului la capitalul social, în condițiile legii, pot fi transmise dreptul asupra mărcii⁴³, dreptul asupra desenelor și modelelor industriale⁴⁴, dreptul asupra invențiilor⁴⁵ și alte drepturi.

Evaluarea aportului

O condiție esențială care trebuie respectată la transmiterea aporturilor în natură este evaluarea lor corectă care, potrivit reglementărilor existente, se face în funcție de prețurile libere existente pe piață, aprobate de fondatori, până la semnarea și autentificarea actelor constitutive. Pentru a evita antagonismele dintre asociații care depun aporturi bănești și cei care depun aporturi în natură, dar și pentru protecția intereselor asociaților și terților, legiuitorul a elaborat mecanisme juridice de evaluare a aporturilor în natură. Adică, se are în vedere impunerea ca bunurile să fie evaluate de un expert independent și care poartă propria răspundere pentru evaluarea corectă a obiectelor ce urmează a fi aportate; totuși ultimul cuvânt aparține adunării asociaților. Cei care nu sunt de acord cu evaluarea aportului în natură, pot renunța la calitatea de fondator al societății.

Legislația națională conține mai multe dispoziții cu privire la evaluarea și aprobarea valorii aportului în natură, care uneori par a fi contradictorii. Astfel,

- *evaluarea în bani a aportului membrului la societatea comercială se efectuează prin acordul fondatorilor societății și este susceptibilă unui control independent exercitat de experți (audit) (art.106 alin.(4) C.civ.);*
- *valoarea aportului în natură la capitalul social al societății comerciale se aprobă de adunarea generală (art.114 alin.(6) C.civ.);*

- *aporturile în natură se evaluează în bani de către un evaluator independent și se aprobă de adunarea generală a asociaților. Actul de constituire al societății poate prevedea evaluarea aportului în natură nemijlocit de către adunarea generală a asociaților, fără antrenarea evaluatorului, iar în cazul divergențelor dintre asociați asupra sumei evaluării - transmiterea dreptului de evaluare unui evaluator independent (art.23 din Legea nr.135/2007);*
- *aportul în natură al asociatului unic va fi evaluat de un evaluator independent (art.18 alin.(3) Legea nr.135/2007);*
- *valoarea de piață a aporturilor nebănești se aprobă prin hotărârea adunării constitutive sau a adunării generale a acționarilor ori prin decizia consiliului societății, pornindu-se de la prețurile pieței organizate publicate la data transmiterii acestor aporturi. Valoarea de piață a aportului nebănesc în capitalul social al societății se aprobă în temeiul raportului organizației de audit sau al unei alte organizații specializate care nu este persoană afiliată a societății (Legea nr.1134/1997);*
- *sunt supuse evaluării obligatorii bunurile care se transmit „în calitate de contribuție în capitalul social al întreprinderilor (art.5 din Legea nr.989/2002).*

Legea nr.989/2002 cu privire la activitatea de evaluare⁴⁶ prevede că evaluarea urmează a fi efectuată de experți, în primul rând, specialiști în domeniul de utilizare a bunului respectiv⁴⁷; în al doilea rând, independenți față de societatea care se constituie și față de fondatorul care face acest aport; în al treilea rând, răspunzător juridic pentru evaluarea eronată a bunurilor care fac obiectul aportului, alături de persoana care transmite aportul. După cum a fost menționat, Legea nr.989/2002 stabilește că sunt supuse evaluării obligatorii *obiectele transmise în calitate de contribuție în capitalul social al întreprinderilor*. Din această dispoziție rezultă că toate bunurile, indiferent de complexitate, de proporția în capitalul social, de valoarea economică și de alte asemenea, care se transmit în capitalul social, să fie supuse evaluării obligatorii, iar hotărârea definitivă aparține totuși fondatorilor. O soluție similară se conține în art.41 alin.(6) și (7) din Legea nr.1134/1997, potrivit căreia, *valoarea de piață a aporturilor nebănești se aprobă prin hotărârea adunării constitutive pornindu-se de la prețurile pieței organizate publicate la data transmiterii acestor aporturi, iar valoarea de piață a aportului nebănesc se aprobă în temeiul raportului organizației de audit sau al unei alte organizații specializate neafiliate societății*.

Codul civil conține o dispoziție mai maleabilă, potrivit căreia evaluarea în bani a aportului în natură se face prin acordul fondatorilor și este susceptibilă unui con-

trol independent exercitat de experți (audit) (art.106 alin.(4). Rezultă că cei care decid asupra valorii aportului sunt totuși fondatorii, fapt confirmat expres de art.114 alin.(6) C.civ., deși evaluarea poate fi făcută și de experți independenți, anterior semnării actului de constituire.

Concluzia experților cu privire la valoarea bunului aportat la capitalul social se reflectă în raportul de evaluare întocmit conform art.11 din Legea nr.989/2002, iar valoarea estimativă a bunului indicată în acest raport servește temei pentru înscrierea în actul de constituire⁴⁸.

Dacă evaluarea aportului în natură s-a făcut în mod exagerat, atribuindu-se bunului transmis o valoare mai mare decât cea reală, asociatul care a transmis bunul și evaluatorul răspund solidar față de societate în limitele supraevaluării. Această răspundere este stabilită doar pentru fondatorul societății cu răspundere limitată (art.23 din Legea nr.135/2007); o astfel de răspundere, însă, este necesară pentru toate formele de societate⁴⁹. Societatea prejudiciată poate încasa banii de la oricare dintre cei doi debitori (expert și asociat), satisfăcând apoi cerințele creditorilor săi. Cerința societății de a încasa diferența dintre valoarea transmisă și cea necesară se prescrie în termen de 3 ani de la data evaluării.

Termenul de vărsare a aporturilor. Membrii societății comerciale sunt obligați să transmită aportul (participațiunea)⁵⁰ la capitalul social în ordinea, mărimea și termenele prevăzute de actul de constituire (art.116 alin.(1) lit. a) C.civ.), dar nu mai târziu de termenul indicat în legislație. Art.112 alin.(3) din C.civ. stabilește regula potrivit căreia capitalul social se varsă⁵¹ integral în cel mult 6 luni⁵² de la data înregistrării societății comerciale. De la această regulă sunt excepții care se referă la societățile comerciale cu asociat unic, la societățile în comandită și la societățile pe acțiuni.

Asociatul unic varsă integral aportul până la data înregistrării societății comerciale (art.112 alin.(4) C.civ.), dacă s-a obligat la aport în numerar. Dacă asociatul unic intenționează să constituie o societate cu răspundere limitată, acesta este obligat să verse aportul monetar până la înregistrare, iar cel nemonetar – în cel mult 30 de zile de la data înregistrării societății (art.18 Legea nr.135/2007).

La formarea capitalului social al societății în comandită, comanditarul trebuie să verse cel puțin 60 % din capitalul subscris, iar restul – nu mai târziu de 6 luni de la data înregistrării.

Fondatorii societății pe acțiuni sunt obligați să verse aporturile monetare în contul achitării acțiunilor subscrise la constituire până la înregistrare. Aporturile nemonetare se predau prin act de predare-primire de

către fondatori către organul executiv al societății, în termen de o lună de la data înregistrării de stat a societății (art.158 C.civ., art.34 din Legea nr.1134/1997).

Fondatorul care a transmis aportul, dar și societatea care l-a primit, trebuie să se asigure cu proba necesară care demonstrează că bunul aportat a fost transmis societății și recepționat de persoana împuternicită, iar în cazul în care transferul de drepturi trebuie să fie înregistrat într-un registru, aceștia trebuie să se intereseze ca această înregistrare să fie făcută. Instanța de recurs, la examinarea unei cauze civile, a constat că *capitalul statutar nici nu a fost creat, nu s-au depus bani, iar apartamentul litigios a fost inclus ilegal drept capital statutar, cu violări ale prevederilor legii, ... ori, ... aporturile nebănești se predau cu proces-verbal de către fondatori organului executiv al societății, iar în actele cauzei nu există un asemenea proces-verbal* (Hotărârea Plenului CSJ a Republicii Moldova din 31.03.2003 nr.4-2ra/c-9/2003).

Efectele întârzierii vărsării sau nevărsării aportului. Încălcarea termenului de vărsare a aportului stabilit prin act de constituire sau lege are anumite consecințe juridice.

Potrivit art.113 C.civ., asociatului care nu a vărsat aportul în termenul stabilit i se va acorda un termen suplimentar de cel puțin o lună pentru vărsarea integrală a aportului. Acordarea termenului suplimentar reprezintă o veritabilă punere în întârziere a debitorului. Asociatul pus în întârziere poate fi obligat la executarea obligației în natură, adică vărsarea aportului, excluderea din societate sau liberat de la vărsarea aportului. Dreptul de opțiune aparține societății sau persoanei care se adresează cu cerere față de asociat.

În cazul în care nu execută obligația de aport, asociatul va fi ținut la plata daunelor interese (art.603 C.civ., art.22 alin.(5) din Legea nr.135/2007). Repararea prejudiciului cauzat prin întârziere sau printr-o altă executare necorespunzătoare a obligației, nu-l eliberează pe asociat de executarea obligației în natură (art.602 alin.(3) C.civ.). Mai mult ca atât, Legea nr.135/2007 prevede că, asociații nu pot fi eliberați de obligația de a vărsa aportul (art.22 alin.(7) și că dreptul societății de a reclama aportul de la asociat se prescrie în termen de 3 ani de la înregistrarea de stat a societății (art.22 alin.2). Dreptul de a cere executarea în natură, inclusiv prin intentarea unui proces judiciar, o are societatea în calitate de creditor, precum și oricare din asociați în baza art.113 C.civ. și art.22 alin.(5) din Legea nr.135/2007.

Excepția de la executarea obligației de aport în natură o constituie situația când datorită unor circumstanțe obiective, societatea pierde interesul pentru executare (art.602 alin.(3) C.civ.). Dacă obiectul aportului a fost

un bun, creditorul ar putea pretinde echivalentul bănesc al aportului (art.608 C.civ.), fără reducerea mărimii părții sociale a celui pus în întârziere.

În același scop, adunarea generală a asociațiilor societății cu răspundere limitată poate libera asociatul de obligația de vărsare a aportului, cu condiția că s-a decis reducerea capitalului social cu valoarea aportului nevărsat, iar asociatul pus în întârziere nu va putea participa la vot (art.57 alin.(3) Legea nr.135/2007). Liberarea de obligația de aport, însă, nu va fi valabilă dacă prin ea se aduce atingere drepturilor și intereselor persoanelor terțe. La această concluzie ne ducă dispozițiile art.19 și art.46 din Legea nr.135/2007, care stabilește că asociatul poate fi urmărit în limita aportului nevărsat, precum și pentru prejudiciile cauzate prin întârziere, dacă o cer interesele creditorilor societății. Mai mult, legiuitorul permite încasarea prejudiciului cauzat de fondatori prin nevărsate și în cazul în care însăși societatea a renunțat la încasarea prejudiciului, dacă prin această renunțare se lezează interesele terților.

Dacă asociatul pus în întârziere nu a fost liberat de obligația de a vărsa integral aportul și nici nu a fost intentat un proces în revendicare a obiectului aportului, este posibilă inițierea excluderii acestuia din societate.

Potrivit regulii generale prevăzute la art.113 C.civ., „dacă nu varsă aportul nici în termenul suplimentar, asociatul pierde dreptul asupra părții sociale și asupra fracțiunii vărsate”. Prin această dispoziție legiuitorul sancționează asociatul pus în întârziere și care nu și-a onorat obligația de aport ajunsă la scadență. Adică, totul ceea ce acest asociat a transmis anterior cu titlu de aport trece la societate cu titlu de acoperire a eventualului prejudiciu, iar participațiunea lui la capitalul social se stinge. Această soluție este valabilă pentru toate societățile comerciale, cu excepția societăților cu răspundere limitată. Asociatului exclus din societatea cu răspundere limitată i se restituie o parte din valoarea aportului după reținerea sumelor cu titlu de acoperire a prejudiciului.

Asociatul pus în întârziere poate fi și exclus din societate, fie prin hotărârea adunării asociaților, fie prin hotărârea instanței de judecată. Asociații societății în nume colectiv și al societății în comandită pot fi excluși prin hotărârea adunării generale.

Asociatul societății cu răspundere limitată poate fi exclus doar prin hotărârea instanței de judecată și dacă reclamantul probează că pârâtului i s-a cerut în scris vărsarea aportului menționat, i s-a stabilit un termen suplimentar de cel puțin o lună și i s-a pus în vedere posibila excludere din societate⁵³.

Persoana interesată în excludere este societatea cu răspundere limitată care va avea și calitatea de reclamant. Din numele societății poate acționa, adică semna cererea de chemare în judecată și a o depune în instanță persoana care are calitatea de administrator. Administratorul poate acționa din proprie inițiativă sau în executarea hotărârii adunării generale. Legea acordă, de asemenea, fiecărui asociat sau unui grup de asociați care și-au onorat obligația de vărsare a aportului, dreptul de a depune cerere în instanță privind excluderea unui asociat. Asociații vor acționa însă în numele societății și nu în nume propriu.

Asociatul exclus din societatea cu răspundere limitată pierde dreptul asupra fracțiunii vărsate și asociatul nu poate cere restituirea aportului său, însă are dreptul la o despăgubire bănească egală cu valoarea părții sale sociale de la data excluderii. Despăgubirea nu reprezintă suma pe care asociatul a vărsat-o efectiv, ci suma valorică din activele nete ale societății proporțională valorii părții sociale deținute. Valoarea părții sociale va fi achitată asociatului în termen de 6 luni de la data excluderii lui, însă după reținerea prejudiciului cauzat prin nevărsarea aportului. Asociatul exclus dispune de drepturi și suportă riscuri patrimoniale până la data excluderii sale. Dacă din valoarea părții sociale nu se acoperă prejudiciul, cel exclus va fi ținut la repararea prejudiciului ce excede valoarea aportului vărsat. Excluderea asociatului atrage modificările corespunzătoare în actul de constituire, inclusiv în Registrul persoanelor juridice.

Fondatorul societății pe acțiuni nu va putea fi pus în întârziere în modul stabilit de art.113 C.civ. și, respectiv, exclus din societate; or, nevărsarea aportului nemonetar în termen de 30 zile de la înregistrarea societății pe acțiuni în registrul persoanelor juridice nu va permite societății pe acțiuni să înregistreze prima emisiune de acțiuni la Comisia Națională a Pieței Financiare (art.38 Legea nr.1134/1997). Respectiv, societatea pe acțiuni nu va putea întocmi registrul acționarilor, iar aceasta este un motiv temeinic pentru intentarea procesului judecătoresc de dizolvare și lichidarea forțată a societății (art.98-1 din Legea nr.1134/1997).

Bibliografie

¹ I.Băcanu. *Capitalul social al societății comerciale*. – București, 1999, p.35.

² Sub aspect juridic, prin aport se înțelege obligația pe care și-o asumă fiecare asociat de a aduce în societate un anumit bun, o valoare patrimonială. Operațiunea este analizată ca un contract încheiat între asociați și viitoarea societate comercială (contractul de aport). Sub aspect etimologic, noțiunea de aport desemnează chiar bunul adus în societate de către asociat. *A se vedea* D.S.Cârpenaru. *Drept comercial român*. Ediția a V-a. – București, 2004, pag.151. Termenul „aport” desem-

- nează atât obligația de aport, cât și bunul aportat. A se vedea I.Băcanu. *op. cit.*, p.63.
- ³ Dacă activele nete scad sub mărimea capitalului social indicat în actul său de constituire, iar societatea pe acțiuni (art.39 Legea nr.1134/1997), precum și societatea cu răspundere limitată (art.35 Legea nr.135/2007), nu-și reduc capitalul social, ele pot fi dizolvate prin hotărârea instanței.
- ⁴ Potrivit C.civ., „în actul de constituire al societății în nume colectiv trebuie să se indice: a) cuantumul și conținutul capitalului social” (art.122 alin.(1)); „în actul de constituire al societății în comandită trebuie să se indice cuantumul și conținutul capitalului social” (art.137 alin.(1)); „în actul de constituire al societății cu răspundere limitată trebuie să se indice cuantumul capitalului social” (art.146 și art.13 alin.(1) lit.d) din Legea nr.135/2007); „în actul de constituire al societății pe acțiuni trebuie să se indice cuantumul capitalului social” (art.157 C.civ. și art.33 și 35 din Legea nr.1134/1997).
- ⁵ Potrivit art.33 alin.(1) lit.k) din Legea nr.220/2007 cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali „în Registrul de Stat al persoanelor juridice se înscriu următoarele date despre persoana juridică: mărimea capitalului social și cotele de participare a fondatorilor”.
- ⁶ Potrivit Directivei 2009/101/CEE din 16 septembrie 2009 de coordonare, în vederea echivalării, a garanțiilor impuse societăților în statele membre, în sensul art. 58 al doilea paragraf din Tratat, pentru protejarea intereselor asociațiilor sau terților modificată „toate scrisorile și notele de comandă, întocmite pe suport de hârtie sau în orice alt format, să conțină următoarele informații: a) informațiile necesare pentru determinarea registrului la care este păstrat dosarul menționat la articolul 3, împreună cu numărul de înmatriculare a societății în registrul în cauză; (b) forma societății, adresa sediului social și, după caz, faptul că societatea este în lichidare. În cazul în care în aceste documente se menționează capitalul societății, se precizează capitalul subscris și vărsat. Statele membre impun ca orice site Internet al unei societăți să furnizeze cel puțin informațiile menționate la primul paragraf, precum și, după caz, informațiile privind capitalul subscris și vărsat”.
- ⁷ Art.8 din a Doua Directivă nr.77/91/EEC a Consiliului din 13 decembrie 1976 privitoare la coordonarea garanțiilor pentru protejarea intereselor statelor membre și a statelor terțe, cerute de statele membre societăților comerciale prevede că: „acțiunile nu pot fi emise la un preț mai mic decât valoarea lor nominală”.
- ⁸ Legea instituțiilor financiare nr.550/1995, art.5 //Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.1/2 din 01.01.1996.
- ⁹ Legea nr. 62/2008 privind reglementarea valutară //Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.127-130/496 din 18.07.2008.
- ¹⁰ Legea nr.407/2006 cu privire la asigurări //Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.47-49/213 din 06.04.2007.
- ¹¹ Legea nr.1204/05.06.97 cu privire la fondurile de investiții //Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 45/397 din 10.07.1997.
- ¹² Legea nr.1117/1997 privind bursele de mărfuri //Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.70/464 din 25.07.1998.
- ¹³ Legea nr.199/1998 cu privire la piața valorilor mobiliare //Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 27-28/123 din 23.03.1999.
- ¹⁴ Legea nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere //Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 107/821 din 04.09.2001;
- ¹⁵ Legea nr.285/18.02.99 cu privire la jocurile de noroc // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 50-52/230 din 20.05.1999.
- ¹⁶ Hotărârea Guvernului nr. 204 din 28.03.95 privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de organizare, funcționare și licențiere a activității lombardurilor //Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 23/191 din 27.04.1995.
- ¹⁷ Regulamentul privind modul de acordare și retragere a licențelor pentru activitatea profesională pe piața valorilor mobiliare aprobat prin Hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr.53/12 din 31.10.2008.
- ¹⁸ I.Băcanu, *op. cit.*, p.63.
- ¹⁹ Potrivit art.3 din Legea cu privire la bani nr.1232/1992 „moneda națională, leul, este unicul instrument de plată pe teritoriul Republicii Moldova”. Potrivit art.8 din Legea contabilității nr.113/2007 „contabilitatea se ține în monedă națională”.
- ²⁰ Art.7 din Directiva II a Consiliului nr.77/91/EEC din 13 decembrie 1976.
- ²¹ Potrivit definiției date în Codul civil la art.285, prin bun se înțeleg toate lucrurile (bunuri corporale sau materiale) și drepturile patrimoniale. Prin urmare, noțiunea de *bun* include și drepturile patrimoniale, de aceea este inutilă repetarea din art.106 a expresiei *drepturile patrimoniale*. Acest sens este exprimat și în art. 7 din Directiva II-a a Consiliului UE din 13-12-1976 (77/91/EEC).
- ²² C.Turuianu. *Aportul în numerar. Studiu de drept comparat*. Revista „Dreptul”, nr.6 din 2007;
- ²³ Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.1 din 1996.
- ²⁴ Art.5 din Legea 1204/1997 cu privire la fondurile de investiții prevede că „acțiunile fondului de investiții plasate la constituirea acestuia se achită în numerar, iar la înțelegerea fondatorilor, cu depuneri nemonetare, cota cărora nu poate depăși 10 la sută din capitalul propriu inițial sau social al fondului”.
- ²⁵ Legea nr. 407/2006 cu privire la asigurări în art.22 prevede că aporturile la capitalul social minim se depun integral în formă bănească atât la constituire, cât și la majorare.
- ²⁶ S.D. Cârpenaru. *Drept comercial român*. Ediția a V-a. – București, 2004, p.153.
- ²⁷ Analiza juridică privind bunurile care nu sunt în circuitul civil și altele care nu pot fi aportate la capitalul social vor fi obiectul unei alte publicații.
- ²⁸ A se vedea Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.4-2ra/c-9/2003: *Nu este suficientă expresia „capitalul social constituie 126840 lei, ... și se depune în mijloace imobiliare alate pe str. Dacia 10 ap.128”*.
- ²⁹ Potrivit art.1343 C.civ. „pentru bunul dat în calitate de contribuție asociatul răspunde conform regulilor privind răspunderea vânzătorului”. După cum am menționat anterior, relațiile dintre fondatori în perioada de până la înregistrarea societății sunt cărmuite de dispozițiile art.1334-1354 C.civ. cu privire la societatea civilă. A se vedea N.Roșca, S.Baiș. *Dreptul afacerilor*. Volumul I. – Chișinău, 2004, pag.129-131.
- ³⁰ Legea nr.146/1994 cu privire la întreprinderea de stat art.1 prevede că 1) Întreprinderea de stat este o întreprindere al cărei capital social aparține în întregime statului. (2) Întreprinderea de stat (în continuare – întreprindere) este agent economic independent cu drepturi de persoană juridică, care, pe baza proprietății de stat transmise ei în gestiune, desfășoară activitate de întreprinzător. Conform art.3 „bunurile transmise întreprinderii în gestiune sînt constituite din terenul, fondurile fixe și circulante, alte valori, al căror cost este indicat în bilanțul

autonom al întreprinderii. Întreprinderea nu poate fără autorizația fondatorului să dea în arendă ori în gaj bunurile sale, să participe cu aceste bunuri la activitatea structurilor nestatale și să investească mijloace în alte state” //Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.2/9 din 25.08.1994.

³¹ C.Stanciu. *Op. cit.*, 2001, p.154.

³² I.Băcanu. *Capitalul social al societăților comerciale.* – București, 1999, pag.78.

³³ Într-o ipoteză, dreptul de folosință ar putea fi transmis și de uzufructuar dar și de locatar, cu condiția că contractul cu proprietarul nu prevede interdicția uzufructuarului de a transmite cu acest drept, iar contractul de locațiune permite expres transmiterea în sublocațiune.

³⁴ A se vedea Legea nr.1134/1997, art.41 alin.(9).

³⁵ Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998 // *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.44-46, 1998.

³⁶ Legea cu privire la formarea bunurilor imobile nr.354/2004 // *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.233-236, 2004.

³⁷ **Practica judecătorească.** SA „Ativelis-Com” s-a constituit la 07.09.1998 și avea un capital social de 126840 lei moldovenești divizat în proporții egale între 4 fondatori. În calitate de aport la capitalul social a fost transmis un apartament. Ulterior doi dintre fondatori (I.M. și T.M.), în calitate de reclamânți au intentat o acțiune în Judecătoria sectorului Centru, mun. Chișinău către ceilalți doi (V.E. și Gh.E.) în care solicitau declararea nulității actelor de constituire a SA „Ativelis-Com” din motivul că Camerei Înregistrării de Stat i-a fost prezentat contractul de constituire falsificat, ori după la constituire nu s-a decis transmiterea apartamentului ce le aparține. Părții au intentat o acțiune reconvențională în dizolvarea și lichidarea societății, deoarece societatea după înregistrare a Camera Înregistrării de stat nu și-a înregistrat prima emisiune de acțiuni la Comisia Națională a Valorilor Mobiliare (autorii acțiunii reconvenționale intenționau ca după lichidare, apartamentul sau valoarea acestuia să fie împărțit în mod egal între acționari). Instanța de fond a respins cererea primară de nulitate a actelor de constituire și a satisfăcut cererea reconvențională de lichidare a societății. Tribunalul Chișinău în calitate de instanță de apel, a casat hotărârea primei instanțe și a emis o hotărâre nouă prin care a satisfăcut acțiunea principală și a respins acțiunea reconvențională. Părții au atacat cu recurs Decizia Tribunalului Chișinău, iar Curtea de Apel a respins recursul ca neîntemeiat. Procurorul General a depus recurs în anulare în Plenul Curții Supreme de Justiție și a solicitat casarea tuturor hotărârilor judiciare în cauza respectivă, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond. Plenul Curții Supreme de Justiție a reținut următoarele:

- reclamanta I.M. A cumpărat apartamentul la 18 august 1998, adică ulterior constituirii S.A. „Ativelis-Com”;

- în contractul de constituire a S.A. „Ativilis-COM” se indică că capitalul statutar al societății se împarte în cote egale și constituie 126840 lei, cota fiecăruia din fondatori constituie 25%. Ulterior, în contractul de constituire suplimentar cu alt scris apare inscripția precum că capitalul statutar în suma de 126840 lei se depune “în mijloace imobiliare pe adresa str. Dacia,10, ap.128 „b”.

- din actele cauzei rezultă că SA „Ativelis-Com” nu a activat, capitalul statutar nici nu a fost creat, nu s-au depus bani, iar apartamentul litigios a fost inclus ilegal drept capital statutar, cu violări ale prevederilor Legii cu privire la societățile pe acțiuni.

- Potrivit prevederilor art.34 (5) din Legea privind societățile pe acțiuni aporturile nebănești se predau cu proces-verbal de către fondatori organului executiv al societății. În actele cauzei nu există un asemenea proces-verbal, deci I.M. nu a transmis apartamentul litigios SA „Ativelis-Com”.

Argumentul din recursul în anulare precum că fondatorii SA „Ativelis-Com” s-au înțeles verbal de a include în capitalul statutar al societății create apartamentul litigios nu are suport legal și contravine prevederilor art.34 (5) din Lega privind societățile pe acțiuni. Plenul Curții Supreme de Justiție a considerat recursul Procurorului General neîntemeiat și la respins cu menținerea în vigoare a hotărârilor judiciare adoptate anterior de către Curtea de Apel. (a se vedea Moldlex. practica judecătorească. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.4-2ra/c-9/2003 din 31.03.2003).

³⁸ *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 44-46, 1998.

³⁹ Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.1047/1999 cu privire la reorganizarea Sistemului informațional automatizat de căutare „Automobilul” în Registrul de stat al transporturilor și introducerea testării a autovehiculelor și remorcilor acestora // *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.126-127, 1999.

⁴⁰ Potrivit art.28 din Legea nr.1380/1997 cu privire la tariful vamal se scutesc de plata taxei vamale activele materiale a căror valoare depășește 3000 lei pentru o unitate și al căror termen de exploatare depășește un an, destinate includerii în capitalul statutar (social), în modul și în termenele prevăzute de legislație. Modul de aplicare a facilității fiscale respective se stabilește prin regulamentul aprobat de Guvern.

⁴¹ Potrivit art.103 alin.(23) din Codul Fiscal al Republicii Moldova se scutesc de plata taxei pe valoarea adăugată activele materiale a căror valoare depășește 3000 lei pentru o unitate și al căror termen de exploatare depășește un an, destinate includerii în capitalul statutar (social) în modul și în termenele prevăzute de legislație. Modul de aplicare a facilității fiscale respective se stabilește prin regulamentul aprobat de Guvern.

⁴² C.Turuianu. *Aportul în numerar. Studiu de drept comparat.* Revista „Dreptul” nr.6 din 2007.

⁴³ Legea nr.38/2008 privind protecția mărcilor // *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.99-101/362 din 06.06.2008 prevede în art.25, 26,27 că drepturile asupra mărcii pot fi transmise integral sau parțial prin cesiune și prin contract de licență.

⁴⁴ Legea nr.161/2007 privind protecția desenelor și modelelor industriale // *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 136-140/577 din 31.08.2007, prevede la art.28 și 29 că drepturile cu privire la desenul sau la modelul industrial pot fi transmise integral sau parțial prin cesiune, contract de licență.

⁴⁵ Legea nr.50/2008 privind protecția invențiilor // *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.117-119/455 din 04.07.2008 prevede în art.26-29 că cererea de brevet și brevetul pot fi transmise sau pot constitui obiectul unor drepturi reale. Dreptul la brevet, dreptul la acordarea brevetului și drepturile ce decurg dintr-o cerere de brevet sau dintr-un brevet pot fi transmise în totalitate sau în parte. Transmiterea se poate face prin cesiune sau prin licență, exclusivă sau neexclusivă, ori prin succesiune legală sau testamentară. Cererea de brevet sau brevetul deținut de o întreprindere pot fi transmise independent de vânzarea întreprinderii.

⁴⁶ *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.102 din 2002.

⁴⁷ De exemplu, specialist în piața imobiliară, mobiliară, proprietate industrială, tehnică de calcul, altă tehnică și tehnologii.

- ⁴⁸ Art.10 din Directiva a doua a Consiliului nr.77/91/CEE din 13 decembrie 1976 de coordonare, în vederea echivalării, a garanțiilor impuse societăților în statele membre, în sensul art.58 al doilea paragraf din Tratat, pentru protejarea intereselor asociațiilor sau terților, în ceea ce privește constituirea societăților anonime și menținerea și modificarea capitalului acestora obligă statele membre să publice raportul de evaluare a aporturilor nemonetare făcute de experți autorizați în modul stabilit de art.3 din Directiva întâia privind societățile comerciale nr. 2009/101/CEE.
- ⁴⁹ O dispoziție generală cu privire la răspunderea evaluatorului se conține în art.24 din Legea nr.989/2002.
- ⁵⁰ Considerăm termenul *participațiune*, utilizat în Codul civil art.106 alin.(1) și art.116 alin.(1) lit. a), ca fiind neadecvat. Corect ar fi fost termenul *aport*. Termenul de participațiune poate fi utilizat în calitate de generic ce ar include noțiunile: *parte socială*, în societatea cu răspundere limitată, *acțiune*, în societatea pe acțiuni, *parte de interes*, în societatea în nume colectiv sau în comandită, *de cotă de participațiune*, în cooperativa de producție etc. Anume acest înțeles îl are termenul participațiune la art.108 alin.(1) lit.d) și în art.146 alin.(2) lit. b) al Codului civil.
- ⁵¹ Prin *vărsare* se înțelege operațiunea de depunere a banilor pe contul provizoriu al viitoarei societăți sau pe contul de decontări al societății, iar dacă aportul constă din bunuri, se înțelege transmiterea lor, prin act de predare – primire, de către asociat sau de reprezentantul acestuia către reprezentantul societății. Dacă se transmit bunuri pasibile de înregistrare (imobile, acțiuni, obligațiuni, mijloace de transport, mărci comerciale sau de producție, desene și modele industriale etc.), ele se consideră transmise societății la data înscrierii lor în registrul respectiv.
- ⁵² Termenul de 6 luni este un termen restrâns, odată ce Directivele UE dar și legislațiile unor state europene stabilesc termene mai mare de vărsare a capitalului social. *Directiva nr.77/91/CEE* din 13 decembrie 1976 de coordonare, în vederea echivalării, a garanțiilor impuse societăților în statele membre, în sensul art. 58 al doilea paragraf din Tratat, pentru protejarea intereselor asociațiilor sau terților, în ceea ce privește constituirea societăților anonime și menținerea și modificarea capitalului acestora în art.9 prevede că: (1) Acțiunile emise pentru un aport de capital trebuie să fie achitate în momentul constituirii societății sau în momentul autorizării societății pentru începerea activității în proporție de cel puțin 25% din valoarea lor nominală sau, în absența valorii nominale, din echivalentul lor contabil; (2) Cu toate acestea, dacă acțiunile sunt emise pentru un alt aport de capital decât cel în numerar, în momentul constituirii societății sau în momentul autorizării societății pentru începerea activității, aportul trebuie transferat complet în termen de cinci ani din momentul în cauză.
- ⁵³ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.1 din 04.10.2010 cu privire la unele chestiuni ce apar la soluționarea litigiilor dintre acționar și societatea pe acțiuni, dintre asociat și societatea cu răspundere limitată *modificată prin Hotărârea Plenului CSJ nr.13 din 24.12.2010 și Nota informativă despre aplicarea legislației cu privire la excluderea asociațiilor societății cu răspundere limitată* // www.csj.md. // Moldlex/Practica judecătorească.